

Václav Králíček

Vzbuřenci a ztroskotanci

DRAMA BOUNTY A PANDORY

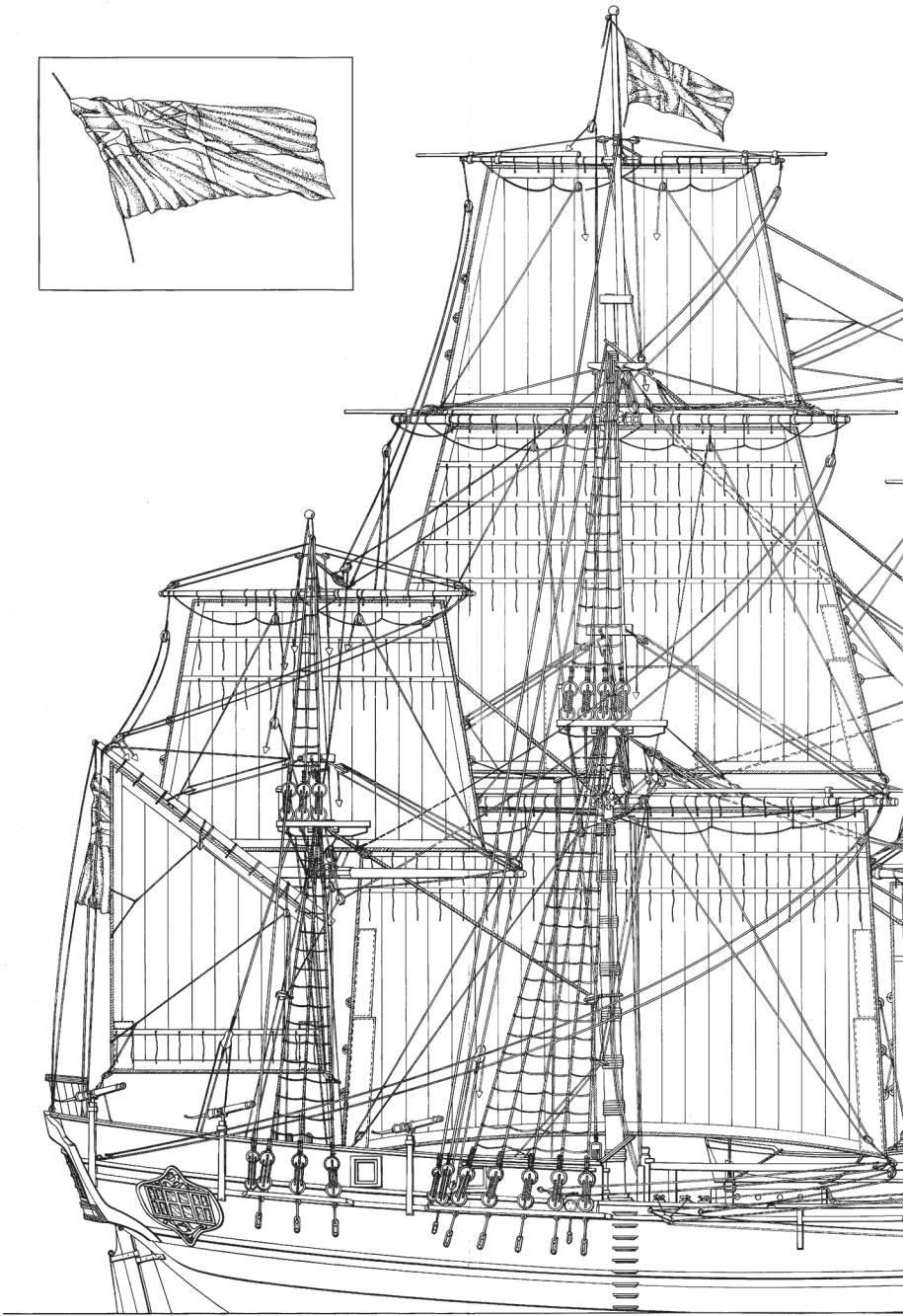
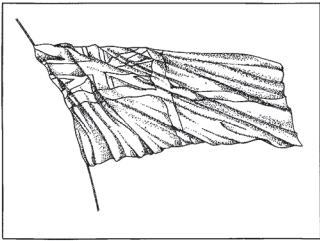

MA
PRAŽSKÁ
VYDAVATELSKÁ
SPOLEČNOST

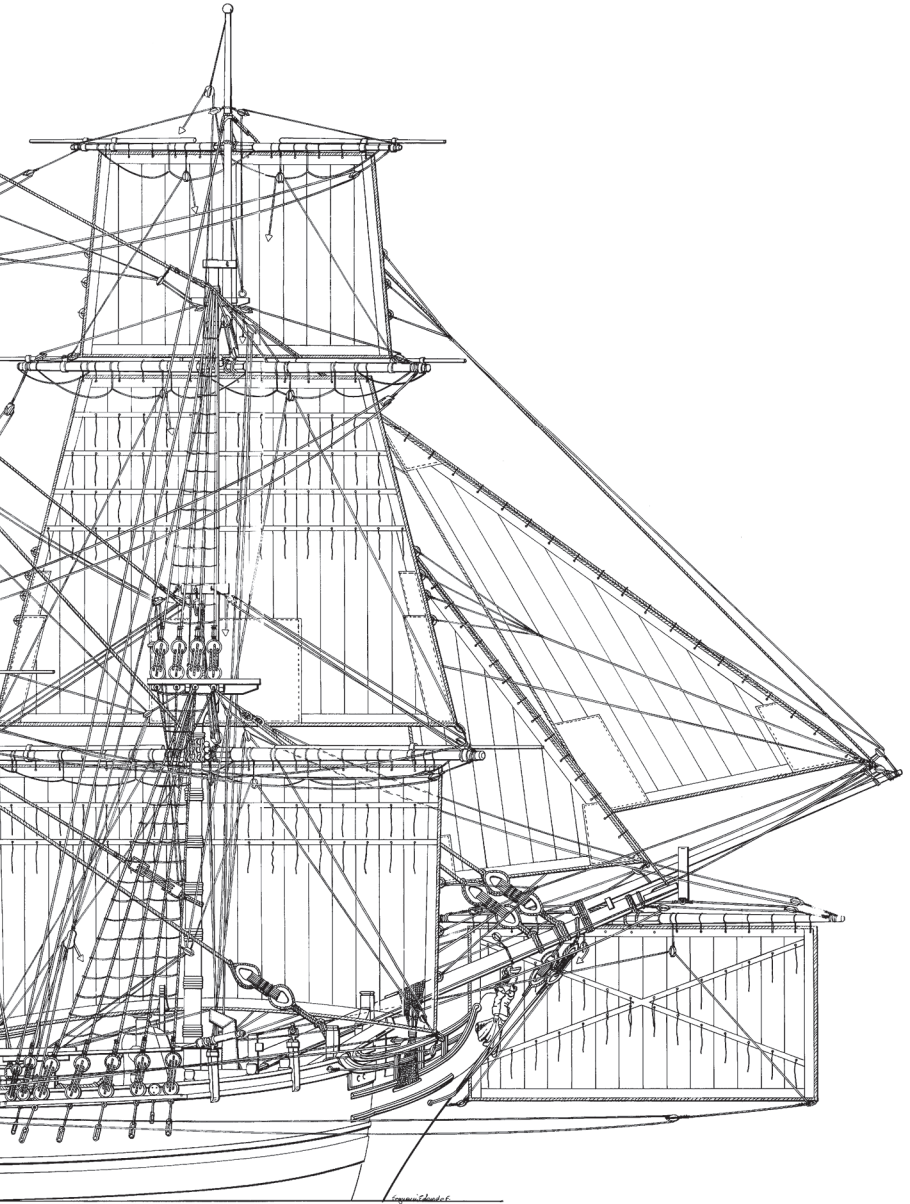
EDICE
MAGNETKA

E
NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

HMAV Bounty

Václav Králíček

Vzbouřenci a ztroskotanci

DRAMA BOUNTY A PANDORY

NAKLADATELSTVÍ EPOCHA
PRAŽSKÁ VYDAVATELSKÁ SPOLEČNOST

Ediční rada Edice Magnetka:

Prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc., (FF UK Praha, Technická univerzita Liberec)

Doc. PhDr. Jan Halada, Csc., (FSV UK Praha, Institut komunikačních studií)

Prof. PhDr. Radek Fukala, Ph.D. (Univerzita Hradec Králové)

PhDr. Miloslav Martínek, CSc.

JUDr. František Čermák

Copyright © Václav Králíček, 2015

Czech edition © Nakladatelství Epoque, 2015

ISBN 978-80-7425-469-7 (pdf)

Obsah

PÁR ŘÁDEK NA VYSVĚTLENOU	9
KAPITOLA PRVNÍ	
Vzbouřenci / HMAV Bounty	13
KAPITOLA DRUHÁ	
Ztroskotanci / HMS Pandora	83
MÍSTO ZÁVĚRU	129
PŘÍLOHY	
Rozkaz Admirality veliteli HMAV Bounty	129
Dopis poručíka Bonda	132
CHRONOLOGIE UDÁLOSTÍ	134
LITERATURA	140
O AUTOROVI	141

Motto:

Když se v dáli ztrácel přetížený člun s nepatrným množstvím zásob, které by za normálních okolností vydržely osazenstvu tak na pět dní, nikdo na palubě HMAV Bounty by na jejich životy nevsadil snad ani penny.

Začala neuvěřitelná anabáze malé skupinky mužů v otevřeném člunu pod velením pětatřicetiletého poručíka, který měl k dispozici jen jedny staré hodinky, malý kompas a fenomenální navigátorskou paměť. To, že dokázal urazit přes 3600 námořních mil neznámým oceánem, z toho takřka polovinu cesty v bouřích, chladu a zimě, vzbuzuje obdiv dodnes.

Jaké asi musel zažívat pocity guvernér holandského Coupangu, když se jednoho červnového dne roku 1789 u mola znenadání objevila tahle skupina otrhaných, špinavých, nemocných a doslova vychrtlých Angličanů na pokraji smrti?

A co se mu odehrávalo v hlavě o dva roky později, když u mola opětovně přistály čluny přeplněné Angličany, tentokrát s trosečníky z HMS Pandora...?

Pár řádek na vysvětlenou

Jako kluk jsem se s partou kamarádů jedno odpoledne usadil v pražském kině Alfa (mělo tehdy největší plátno v celé zemi, mnohem větší než tenisový kurt) ve druhé řadě, takže jsme seděli přímo pod ním. Přesto jsme byli nadšeni, že jsme lístky vůbec sehnali.

Zatímco mí kamarádi hltali hollywoodsky cudně odhalené tařítky, já jsem o trochu víc obdivoval krásnou loď. Za pár dní jsem proto v modelářské prodejně zakoupil plány HMAV Bounty a pustil se do stavby. Nedokončený trup a ještě pár drobností do dnes uchovávám s pietou na polici a už přes čtyřicet let z nich stírám prach.

Jsem velmi vděčný mé ženě, dceři, synovi a nakladatelství Epoque za jejich trpělivost a podporu. Mohl jsem alespoň přeneseně dostavět svůj dětský sen.

Praha, léto 2015

MALÁ, ALE DŮLEŽITÁ POZNÁMKA

Základní anglickou námořní mírou v XVIII. století nebyla míle, jak je tomu dnes, ale jednotka zvaná league (nemá český ekvivalent ani název) odpovídající délce 2,6 námořní míle, tedy 4,828 km.

V textu zachovávám původní názvy ostrovů, tak jak je znali současníci (v závorkách pak uvádím názvy současné). Například ostrov Otaheite, jeden z hlavních hrdinů následujícího příběhu, známe jako Tahiti. A stejně krkolomně jako místopisné názvy nám občas připadají i fonetické přepisy jmen ostrovních panovníků.

KDYBY TĚCH FILMAŘŮ NEBYLO

O vzpouře na lodi *Bounty* vyšlo a stále vychází nepřeborné množství knih (nakonec i tato publikace je toho důkazem). Přesto k její slávě nejvíce přispěl filmový průmysl. Onen úžasný konflikt mezi kapitánem, prvním důstojníkem, posádkou, a především katastrofické vyvrcholení jejich vzájemných vztahů mohl film nechat jen stěží nepovšimnutým.

Poprvé drama vzpoury přenesli na filmové plátno v roce 1933, kdy si Fletchera Christiana zahrál Errol Flynn, ale to se film ještě jmenoval *In the Wake of the Bounty*. O dva roky později už studio Metro-Goldwyn-Mayer natáčelo *The Mutiny on the Bounty*. Hlavní roli poručíka Christiana ztvárnil proslavený miláček žen Clark Gable, zlého kapitána Charles Laughton a režie se ujal Frank Lloyd. Historická přesnost ale dostala trochu na frak, scénář vycházel z bestselleru K. Nordhoffa a J. N. Halla, přesněji z prvních dvou dílů *The Bounty Trilogy* (*Mutiny on the Bounty*, *Men Against the Sea* a *Pitcairn Island*). Velkofilm zaznamenal úžasný úspěch nejen díky představitelům hlavních rolí. Už tehdy se pro zvýšení autenticity natáčelo přímo na Tahiti.

V roce 1962 se studio Metro-Goldwyn-Mayer pokusilo úspěch zopakovat. Scénář opět vycházel z trilogie K. Nordhoffa a J. N. Halla a do hry o přízeň diváků nasadilo těžký kalibr. Proti sobě stáli Marlon Brando a Trevor Howard, režii vedl Lewis Milestone. Aby si studio pojistilo úspěch, vynaložilo na výrobu filmu tehdy astronomickou částku 19 milionů dolarů. Výsledek byl tristní. Film vydělal v distribucích jen dvě třetiny vložených peněz.

Přesto bylo natáčení filmu velmi zajímavé: poprvé použili skutečnou repliku lodi, nikoliv již existující upravené plavidlo. *Bounty* stavěli v Novém Skotsku a na moře ji spustili v roce 1960. Při stavbě vycházeli z archivních plánů Admirality, přesto byla filmová *Bounty* o deset metrů delší. Měřila 36,6 metrů a spolu s větším výtlačkem dostala i královské plachty na přední a hlavní stěžeň. Původní *Bounty* nesla jen tři – hlavní, košovou a brámovou. Ke zvětšení lodě došlo především kvůli tomu, aby se na ni vešel filmový štáb.

Loď prožila velmi pestré osudy. Roky kotvila v St. Petersburgu na Floridě, kde ji až do poloviny osmdesátých let minulého století

obdivovaly zástupy turistů. Později, to už patřila Tedu Turnerovi, který ji společně s filmovým archívem MGM koupil v roce 1986, hrála ve filmu *Ostrov pokladů* (Charlton Heston a Christian Bale). Technický stav loď se rapidně zhoršoval, také nepochopitelným zásahem kapitána Robina Walbridge, který nechal odstranit měděné obložení a nahradit je barvami údajně mnohem vydatněji odpuzujícími mořské živočichy. Loď ztratila licenci pro plavbu, a proto v roce 2002 prošla velmi důkladnou rekonstrukcí. To už od roku 2001 patřila *HMS Bounty Foundation*. Opět se vydávala na výletní plavby a byla i k dispozici filmařům. Ti ji využili například ve dvou dílech *Piráťů z Karibiku* a také v pornofilmu *Piráti* z roku 2005.

V dubnu 2006 došlo opětovně na opravy, které o rok později stály další tři miliony dolarů. Loď se pak vydala na sedmítýdenní turné ve stopách původní *HMAV Bounty*. Pro neustále vzrůstající náklady na údržbu se jí od roku 2010 pokoušeli majitelé zbavit. Během zpáteční plavby se dostala 25. října 2012 vinou kapitána Walbridge (alespoň tak vyzněl výsledek vyšetřování) do hurikánu Sandy. Nabírala vodu a posádka se ji rozhodla opustit. *Bounty* se potopila asi 260 kilometrů od pobřeží Severní Karolíny. Ze šestnáctičlenné posádky se podařilo zachránit čtrnáct lidí, ale Claudene Christiana (údajně potomka Fletchera Christiana) se již oživit nepodařilo. Moře si vzalo i kapitána Walbridge, bezvýsledné pátrání ukončila US Coast Guard 1. listopadu 2012.

Přes propadák ze šedesátých let se filmaři námětu nevzdali a v roce 1984 režisér Roger Donaldson opětovně oživil dávný příběh. Adaptace se pravděpodobně nejvíce přiblížila historické pravdě, ale děj částečně přišel o atraktivnost. Najednou nic nebylo černobílé a pravda se hledala jen obtížně. Christian i Bligh byli mnohem více lidmi se všemi přednostmi a chybami. Přestože se film hemžil slavnými jmény (Mel Gibson jako Christian, Anthony Hopkins v roli Blighe, sir Laurence Olivier si s chutí zahrál starého admirála Hooda, mezi námořníky vyčníval Liam Neeson), fronty u pokladen nestály a kasovní trhák to nebyl.

I pro tento film si nechali filmaři postavit kopii *HMAV Bounty*. A i tentokrát byla mnohem delší. Při délce 40,5 metru dokonce o 13 metrů oproti původní a pochopitelně i s více jak o třetinu větší tonáží. Loď s kovovým trupem stavěli ve Whangarei na Novém

Zélandu a na moře spustili už v roce 1979. Kromě moderního navigačního vybavení dostala diesel o výkonu 415 koňských sil (309 kW), který jí umožňoval plavbu rychlostí až 8 mil.

Po dokončení filmu loď pobývala ještě dva roky v Los Angeles. Tady ji koupila společnost zabývající se rekreačními plavbami v Austrálii. Dnes je v majetku čínské společnosti sídlící v Discovery Bay v Hongkongu a na výletní plavby se vydává pod svým počinštěným jménem.